

Virtutis Solidæ Præcipua Impedimenta, Subsidia, Et Incitamenta

Commentationibus Illustrata, Omnium Usui Aptatis. Quæ Servire Insuper
Poterunt Pro Argumento Concionum: Uti Et Considerationum Tempore
Exercitiorum; præsertim verò pro gemino sacræ collectionis triduo; prout
ex subjectis hunc in finem elenchis patet. [...] Partes Tres

Subsidia

Bellecius, Aloysius

Ratisbonæ [u.a.], 1755

§. III. Ejus colligendæ subsidia.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55547](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55547)

bet. ut *vita mea sit abscondita tecum,*
(A) donec me voces *in partem sortis*
sanctorum; (B) *ubi letabitur deserta,*
& *exultabit solitudo.* (C)

§. III.

Subsidia acquirendi collectionem
animi.

A Nimi collectionem esse margari-
tam quovis pretio comparan-
dam, Olympum humanis nubibus su-
periolem, paradisum coelesti nectare
abundantem, ex haftenus dictis in-
comperto est. Potiundi hujus thesau-
ri procul dubio etiam nos cupido in-
cesserit. Nostra quoque anima sola
foli, una uni DEO conjungi per bea-
tam hanc solitudinem ardebit. Non
nisi alas nobis ambire videmur, qua-
rum beneficio in altum sublatis, ad
optatam hanc mentis eremum evole-
mus, cum regio Vate suspirantes: ah!
quis dabit mihi pennas sicut columba? &
volabo, & requiescam. (a) Has igitur
præ-

(A) Coloss. 3. v. 3. (B) Coloss. 1. v. 12.
(C) Isa. 35. v. 1. (a) Psal. 54. v. 7.

præfens paragrahus subministrabit, tria acquirendi hujus boni subsidia suppeditando.

I.
Cura si-
lentii per
custodiam
cubiculi.

I. Primum est cura silentii per custodiam cubiculi. Quæ duo ob fororium, quo mutuò sociantur, nexum hîc quoque copulari, & in fronte agminis poni merentur; cùm ejus generis adjumentum sint, sine quo votorum metam non attingemus. Nam intimus hic nostrî intra nos receptus est singularis quædam ac primi ordinis gratia. Hæc *in malevolam animam non introibit, nec habitabit in corpore subdito peccatis.* (b) Anima loquax & vaga plurimis nævorum maculis certò sordabit; nam *in multiloquio non deerit peccatum.* (c) Ergo nec deerit sui effusio. Ergo talis cœlesti hoc dono minimè ditabitur.

Dein si etiam illud gratuitò concederetur, tamen sine submissis cœlitus auxiliis delicata hæc virtus conservari nequit. Jam verò teste Dorotheo

multi-

(b) Sap. 1. v. 4. (c) Prov, 10. v. 19.

multiloquium hæc auxilia impedit; dum sanctas illustrationes, ac divinas motiones suffocat, & extinguit. (d) Ergo ubi hoc vitium regnat, illa exulet, necesse est.

Denique solitaria hæc secum habitatio ac familiaris, quæ eam subsequitur, cum Creatore consuetudo requirit præviam hominis interni comparisonem & quandam spiritûs habilitatem: exigit sui incolam, turbis vacuam, & coelestium avidam mentem: opus est cordis puritate, orationis assiduitate, affectuum missilium frequentia & ardore. Hæc autem ex Patrum sententia, & suffragante experientia, sine accurata linguæ & conclavis custodia haberi nequeunt. Ergo sine hac nec dicta animi decora obtineri possunt.

Adhæc Religiosus extra cellam per domus ambulacra aut urbis plateas frequenter circumcurfans, & garrula loquacitate ubivis cum quovis colloquia

(d) Doctrin. 13.

quia miscens, similis est myrothecæ, operculo carenti, balneo identidem recluso, & fornaci semper apertæ; unde inclusus omnis spiritus, atque calor factio impetu diffugiunt.

In tali nullus conscientiæ nitor, fervor nullus, nulla quies, aut attentio ad præsentiam DEI vigere potest; cum nugæ nugarum phantasiæ, cogitationum turbo intellectum, appetituum tumultus voluntatem, glacialis tepor animam pleno jure occupent, distrahant, vexent, & plurima labe inficiant.

Sicut enim, testante sacro Codice, *vas, quod non habuerit operculum nec ligaturam desuper, immundum erit; (e)* ita pariter cor semper patulum atque dissolutum innumeris defectibus, tædiis, & perturbationibus veluti totidem sordibus ubertim replebitur. In ejusmodi autem pectore pretiosa, quam extollimus, gemma latitare nulla ratione poterit. Ergo sine solitudine,

(e) Num. 19. v. 15.

dine, & silentio nulla dabitur spiritus collectio.

Proin qui intendit ad interiora & spiritualia pervenire (monet pius Asceta) oportet eum cum JESU à turba declinare. Nam anima devota tantò Creatori suo familiarior fit, quantò longiùs ab omnè seculari tumultu degit. (f)

Et certè nullibi lilia animi securiùs florent, ac puriùs nitent, quàm in sacro hoc deserto; *facilius enim est* (ut idem Auctor fatetur) *omnino tacere, quàm verbo non excedere: & domi latere, quàm foris sufficienter se custodire; quia rarò sine lesione conscientie ad silentium reditur.* (g) & plerumque nil aliud inde quàm mens dissipata, piaculis sordida, stimulis anxia, tædiis mœsta, vanissimisquè ideis onerata refertur. Quæ omnia summè noxia interni recessus obstacula sunt.

Quin imò vagus ejusmodi & loquax agyrta à lapsu in graviora haud
pro-

(f) De imit. Christi, l. 1. c. 20. (g) Ibid. c. 20. & 10.

procul abest. Nam (ut ait Albertus Magnus) *ubi non est taciturnitas, ibi homo de facili ab adversario superatur.* (h) Idem Salomon sequenti similitudine confirmat: *sicut, inquit, urbs patens & absque murorum ambitu facile expugnatur; ita vir, qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum,* (i) *levi negotio ab orco debellatur.*

Rationem hujus assignat Gregorius Magnus, dicens, *incipies quidem à bonis verbis, sed ab his pervenies ad otiosa, ab otiosis ad jocosa: inde gradum facies ad mendacia, rixosa, pernicioosa. Verbò: incipies à parvis, & desines in magnis.* (l) Quis autem credat cum his defectuum monstris ætheream hanc, de qua agimus, progeniem subsistere posse? Ergo sine solitudine, & silentio nulla obtinebitur animi collectio.

Ipsa Sulamitis, quamdiu *Dilectum per vicos & plateas quesivit*, eundem minimè invenit. Nec priùs suavi ejus
allo-

(h) Lib. de virt. c. 31. (i) Prov. 25. v. 28.
(l) Lib. 7. moral. c. 17.

alloquio recreata est, quàm postquam se recepit in domum matris suæ, & in cubiculum genitricis suæ. (m)

Et hinc (ut refert Thomas à Kempis) *maximi sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, & DEO in secreto vivere eligebant; (n) probè gnari, in mundi foro & garrulos inter cachinnos nec coelestes susurros percipi, nec perfectionis semitam reperiri. Ipse David factus est sicut nitycorax in domicilio: sicut passer solitarius in tecto: & similis Pellicano; ne nempe in externa effusus aresceret sicut fœnum. (o)*

Ipse Christus suos discipulos, ab hominum frequentia abstractos, (narrantes Marco) *in desertum locum abduxit, (p) ut eos taciturnam mentis eremum amare doceret. Quin imò ipse DEUS sermo suo Moyse non nisi silenti, & à populi societate disjuncto: non nisi in caligine nubis, aut in ta-*

Pars II.

L

berna-

(m) Cant. 3. v. 4. (n) L. 1. de imit. Christi. c. 20. (o) Psal. 101. v. 7. & seq. (p) Marc. 6. v. 31.

bernaculo fœderis sua senſa communi-
cavit. (q)

Non citiùs inſonuit vox Dilecti in
auribus Sponſæ, quàm illa tacens latuit
velut columba in foraminibus petrae, in
caverna maceria. (r) Nec priùs omni-
potens ſermo Numinis de cœlis à regali-
bus ſedibus venit, quàm cum quietum
ſilentium continerent omnia. (s)

Quo erudiremur, taciturnitatem
ac ſolitudinem geminas eſſe alas, qua-
rum remigio ad ſanctitudinis culmen
evolandum ſit: duos eſſe canales, per
quos bonorum omnium fons ſuas in
nos gratias derivare conſuevit. Ver-
bò: abſque custodia linguæ ac cubi-
culi nullam fore collectionem animi.
hac autem deficiente, etiam de ſan-
ctimonia desperandum eſſe; cum ſine
hac cum Divino Spiritu nulla poſſit
eſſe communicatio animæ, nulla hu-
jus progreſſio in virtute ſecundùm il-
lud Sacrae Paginae effatum: *Vir verbo-*
ſus

(q) Exod. 19. v. 9.

(r) Cant. 2. v. 14.

(s) Sap. 18. v. 14.

sanctus nunquam justificabitur, (t) id est, (ut exponit Gregorius Magnus) sanctitatem nunquam adipiscetur. (u)

Contrà verò, qui labiis frænum injicit, is verbo non offendit; *qui autem in verbo non offendit*, (B. Jacobi oraculum est) *hic perfectus est vir*. (x) Adeò potens loquacitatis moderatio, & quæ prioris soror est, solitaria secum habitatio acquirendæ perfectionis remedium sunt.

Ut proin mirum sit, nos virtutes has velut asperas nimium & incultas adeò fugere, & averfari. Et tandem cur bene valentibus nobis adeò grave accidat, quod tamen ægrotis aliquando volupe erit? tunc enim ingens loquendi tædium elingues nos reddet; nosque conclavi inclusos, multa lubentia detinebit. Cur ergo idem modò agere horreamus amore sanctitatis, quod tam prompti faciemus intuitu sanitatis? Plus ergo in nobis possit va-

L 2 letudi-

(t) Job. 11. v. 2. (u) Lib. 10, moral. c. 2.
(x) Jac. 3. v. 2.

letudinis quàm sanctitudinis cupido?
 Apage tantam coelestium incuriam.

Proin vide, quàm arctos & rectos
 secundùm Ecclesiastici monitum *orì tuo*
tu frenos ponas, (y) quamque sedu-
 lus sis cubilis tui custos? Considera,
 an imiteris columbam à Noëmo ex
 arca emissam, quæ domestici latibuli
 amans, mox iterum reversa, ad co-
 lumbarium rediit? Vel num potius
 fecteris corvum extra nidum per ca-
 davera circumvolantem, & crocitantì
 tarditate reditum procrastinantem?

Examina, an Gentium Doctòri ob-
 sequens, *ineptas & inanes fabulas de-*
vites? (z) ac cum Apostolis cœna-
 culo inclusis, adventum Spiritùs San-
 cti etiam tu cellæ incolæ expectes?
 vel num potius sis ex numero illarum
 animarum, quas describit Sanctus Pau-
 lus, & *que non solum otiosa, sed & ver-*
bosa, & curiosa, loquentes, que non oportet,
discunt circumire domos? (w)

Defe-

(y) Eccli. 28. v. 29. (z) 1. Tim. 4. v. 7.
 (w) 1. Tim. 5. v. 13.

Defectus si quos deprehenderit, ocyus emenda, ac firmiter statue, cubiculo posthac non exire, nisi vel necessitas, vel charitas, vel obedientia id exigat. Cùm verò te inde prodire una ex allatis rationibus coëgerit, prius elevata ad coelum mente, postula gratiam vitandi illa offendicula, in quæ aliàs incurristi, vel in quæ ne modò pedem induas, periculum est.

2. Dein auscultata monenti Syracidæ, & *sepi aures tuas spinis.* (aa) *Sepiuntur autem aures spinis,* ait Nazianzenus, *quando arcemus ab auditu nostro & malè & mala loquentes,* ac vana narrantes. (bb) *Neque enim tantum propria lingua timenda est,* (Bernardi verba sunt) *ne malè loquamur; sed etiam aliena, ne malè loqui discamus,* ac inutilibus ideis phantasiam repleamus. (cc) *Proin linguam nequam nolè audire:* (dd) *novitatum ac nunciorum ridiculus auceps ne sis.*

L 3

3. Cùm

(aa) Eccli. 28. v. 28. (bb) Oratione 9.
 (cc) Serm. de affect. divers. animæ. (dd) Eccli.
 28. v. 28.

3. Cùm regio Psalte *averte oculos tuos, ne videant vanitatem.* (ee) Cave cum Ecclesiastico, *ne in pluribus operibus curiosus sis.* (ff) Noli domesticum exploratorem agere, & quid rerum domi tractetur, oculatiùs observare. Sed potiùs (memor illius, quod Christus Petro: *quid ad te, tu me sequere*) (gg) Davidem imitare, *qui factus est, sicut homo non audiens: & sicut mutus non aperiens os suum.* (hh)

Opportunè ad rem notus Asceta: *fili, ait, in multis oportet te esse inscium, & existimare te tanquam mortuum super terram, & cui totus mundus crucifixus sit. Multa etiam oportet surda aure pertransire. Utilius quoque est, oculos à rebus displicentibus avertere.* (ii) Hæc si observaveris, cum juniore Tobia bono Angelo duce indemnis, imò meritis ditior domum reverteris.

Linguam quod attinet, morem gere cœlesti oraculo, & *facito ostia oris tuo.*

(ee) Psal. 118. v. 37. (ff) Eccli. 3. v. 24.
 (gg) Joan. 21. v. 22. (hh) Psal. 37. v. 14.
 & 15. (ii) De imit. l. 3. c. 44.

tuo. (ll) Ostium conclavis nec semper clausum tenetur, nec semper apertum; sed pro diversitate temporis & personarum modò clauditur, modò aperitur. Panditur amicis, occluditur inimicis. Pari modo etiam nostro in casu oris janua verbis prudentibus, piis, ac utilibus referenda erit; malis verò ac perversis obseranda. Cùm autem nostri hoc oris ostium nimis versatile sit ac lubricum, hinc, ne in ejus custodia erres, sequentes regulas in digitos mitte.

Prima concernit *tempus*, quo loquendum; est enim (ut ait Salomon) *tempus tacendi, & tempus loquendi.* (mm) Hoc autem moderamen nosse, magna scientia: observare, insignis prudentia est. Quin nota est, qua teste Spiritu Sancto prudens à stulto discernitur; sic enim inquit: *homo sapiens tacebit usque ad tempus: imprudens autem non servabit tempus.* (nn) Imò, ut idem ait: *verba in tempore suo prolata, sunt*

L 4

mala

(ll) Eccli. 28. v. 28. (mm) Ecclæ. 3. v. 7.
 (nn) Eccli. 20. v. 7.

mala aurea in lectis argenteis. (oo)
 Contrà verò *reprobabitur parabola non dicta in tempore suo. (pp)* Tanti refert, callere hanc artem.

Proin cave, I. ne loquaris, quando silendum; non enim poteris bene fermocinari sine gratia. Quomodo autem hanc à DEO speres, si garras ea hora, qua is tacere te jubet?

2. Ne loquaris, antequam loquendum. Et hinc (ut monet Ecclesiasticus) *priusquam audias, ne respondeas verbum: & in medio sermonum ne adjicias loqui. (qq)* Nam qui prius respondet, quam audiat, stultum se esse demonstrat, & confusione dignum. (rr)

3. Ne loquaris diutius, quam loquendum. Ne sis totus rima, per quam pleno gurgite effluat, quidquid intus latitat. Secus, cum verbis etiam spiritus in auras certò certius evolabit. Triplex hoc silentium multa pace solitari-

(oo) Prov. 25. v. 11. (pp) Eccli. 20. v. 22.
 (qq) Eccli. 11. v. 8. (rr) Prov. 18. v. 13.

litariam replebit mentem; nam (ut
habet Sapiientis effatum) *qui custodit
os suum & linguam suam, custodit ab
angustiis animam suam.* (ss)

Secunda regula versatur circa *mate-
riam*, de qua loquendum. Eam de-
terminat Gentium Doctor Paulus, ad
Ephesios sic scribens: *omnis sermo ma-
lus ex ore vestro non procedat; sed si quis
bonus, ad edificationem fidei, ut det gra-
tiam audientibus.* (tt) Idem monet
S. Petrus, dicens: *si quis loquitur, quasi
sermones DEI.* (uu)

Proin non sufficit, *ut recedant ve-
tera de ore nostro;* (xx) id est, (prout
exponunt sacri Interpretes) ut à ver-
bis superbis, mordacibus, asperis; ver-
bò: ut ab illicitis abstineamus; sed in-
super requiritur, ut more Apostolo-
rum differamus linguis novis, nempe
de cœlestibus ac divinis; idque eo
fervore, ut etiam de quolibet nostrum
dici possit: *exibat de ore ejus gladius*

L 5

ex

(ss) Prov. 21. v. 23. (tt) Ephes. 4. v. 29.
(uu) 1. Petr. 4. v. 11. (xx) 1. Reg. 2. v. 36.

ex utraque parte acutus. (yy) Hoc est, tales loquelæ ex labiis nostris profluant, quæ instar ancipitis gladii utraque acie, amoris scilicet & timoris, audientium corda penetrent, ac diffindant.

Tertia regula moderatur *modum*, quo loquendum est, qui in eo consistit, ut *circumspectè* loquamur. *Circumspectè autem loquimur*, (ait Petrus Blessensis) *si charitas, si necessitas, si utilitas loquendum esse suadeant.* Si de DEO, si de nobis, si de proximo congruè loquamur: nempe de nobis humiliter, & modestè: de proximo edificativè: de DEO gloriosè. (zz) Si loquamur, (ut ait Apostolus) *sicut decet Sanctos.* (aaa) *Quod si quid* (Basilii verba sunt) *ad animum recreandum dicimus, sit id salæ Evangelicæ sapientiæ, aut festivæ intelligentiæ, aut ratione conditum.* (bbb) Proin secundùm Philosophi pronunciatum aut file, aut affer meliora silentio; & quidem cum circumspectione,

(yy) Apoc. i. v. 16. (zz) Epist. 102.
 (aaa) Eph. 5. v. 3. (bbb) Serm. de instit. renunc.

ne, in pondere sermonis, secundum prudentiæ leges.

Id autem ut fiat, monet Hieronymus, *diu, antequam sermo laxetur, cogitandus est.* Nam *lapis emissus, sermo prolatus;* (ccc) neuter enim revocari potest; *cum semel emissum volet irrevocabile verbum.* (ddd) Proin, ut suadet Bernardus, *antequam verba enuncies, bis ad limam veniant, quam semel ad linguam.* (eee)

Præterea *sis velox ad audiendum, tardus ad loquendum.* (fff) Imò S. Bonaventura te æquè parcum vult esse in proferendis verbis, ac avarus est in profundendis pecuniis. Et cupit te cum æquè magna difficultate os aperire ad fermocinandum, cum quanta avarus crumenam aperit ad solvendum. (ggg)

His perpensis examina modò, quomodo ista hætenus observaveris? quid-

(ccc) Epist. de virgin. servanda. (ddd) Horat. ep. 19. lib. 1. (eee) Bern. in Spec. Monach. (fff) Jac. 1. v. 19. (ggg) To. 2. opusc. lib. 2. de profectu religioso c. 10.

quidve in posterum agere velis? si sapias, *verbis tuis facito stateram*, (hhh) qua prius ponderentur, antequam proferantur. Si animi collectionem obtinere cupis, cum Arsenio *fuge, late, tace*; nam cura silentii per custodiam cubiculi insigne ejus obtinendæ subsidium est. *Oigitur quis dabit ori meo custodiam, & super labia mea signaculum certum, ut lingua mea non perdat me!* (iii) *Quis me ducet in solitudinem, ut ibi me lactet Dominus, & loquatur ad cor meum!* (III)

II.
Fuga occupationum nimis dissipantium.

II. Alterum non minus efficax, quam necessarium acquirendi hujus thesauri adjumentum est fuga occupationum valde dissipantium; utpote sine quo etiam assignatum paulò ante remedium suo effectu frustrabitur. Nam (quæ Gregorii M. sententia est) *quid prodest solitudo corporis, si defuerit solitudo cordis?* (a) *Quid prodest, ait Seneca, totius regni silentium, si tuo in pectore affectus fremant?* (b)

Quid

(hhh) Eccli. 28. v. 29. (iii) Eccli. 22. v. 33.
(III) Osee. 2. v. 14. (a) Lib. 30. moral. c. 12.
(b) Epist. 6.

Quid juvat tota die cubiculo inclusum hærere, & taciturnitati plus quàm Pythagoricæ linguam devovisse, si tuus interea animus negotiorum mole oppressus, omne de cœlo cogitandi spatium sibi eripi patiatur? Si functionibus tuis ita te mancipes, ut eæ temetipsum tibi, tuæque DEUM memoriæ penitus suffurentur? Ejusmodi mentis secessu etiam gaudet religatus ad transtra Maurus, & transcriptus domui castigatoriæ reus.

Tria autem potissimùm sunt, quæ nos in actionibus nostris vehementiùs distrahunt, 1. nimia negotiorum multitudo. 2. nimium præcepta in iis explendis solertia, seu vulgo activitas. 3. nimis anxia de eorum successu sollicitudo. Primum obruit, alterum fugat, ultimum exsiccat spiritum. omnes tres collectionis sacræ jurati sunt hostes.

Primo. Nimiam agendorum copiam quod attinet, ea non minùs frequens, quàm stultum solitariæ hujus intra se quie-

quietis impedimentum est. Non paucos enim reperire est, præsertim inter mundanos, qui affectant esse Universale quoddam à parte rei, commune Agens, & primum Mobile omnium negotiorum.

Eorum de se iudicio si fidem habeas, soli illi rebus gerendis sunt apti: nihil bene fieri nisi per eos potest: nisi ipsi rem animent, omnia languent. Quasi verò omnis dexteritatis, ac prudentiæ soli ipsi, ut ita loquar, depositarii essent, ac cum ipsis consultrix sapientia omnis eodem fato tumulanda foret.

Hinc cuncta, præcipuè honorifica si sint vel proficua, sibi tractanda assumunt. Non charitas id, zelus aut laborum aviditas; sed palmaris superbia, nimiùmque sibi præfidens arrogantia est: insolens aliorum vilipensio, imò impudens stultitia est, omnem laudis fumum sibi soli vendicans.

O vane!

O vane! *ne in multis sint actus tui,*
 (c) monet Siracides. Præstat parum
 agere & bene, quàm multum & ma-
 le. Ipsa cœlestis Sponsa, alienis invi-
 gilando, se propria neglexisse fatetur,
 dum ait: *posuerunt me custodem in vi-
 neis: vineam meam non custodivi.* (d)
 Nec ipse Moyses tot simul curis se pa-
 rem esse judicabat; & hinc consilium
 cognati sui Jethro secutus, iis sese ma-
 ximam partem abdicavit. (e) Tu nec
 illa solertior, nec isto prudentior.
 Proin ambos imitaturus dispice, qui-
 bus te officiis tuo pro lubitu libera-
 re possis.

Præcipuè verò ab illis te extrica,
 quæ mundum olent. Nam, ut ait Apo-
 stolus, *nemo militans DEO implicat se*
negotiiis secularibus. (f) Iis solùm te
 occupa, quibus ut vaces, vel obedien-
 tia mandat, vel ratio suadet; memor
 illorum Pauli verborum: *rogamus vos*
Fratres, ut vestrum negotium agatis,
 (g) scilicet propriæ perfectionis, ut-
 pote

(c) Eccli. 11. v. 10.

(d) Cant. 1. v. 5.

(e) Exod. 18. v. 18.

(f) 2. Tim. 2. v. 4.

(g) 1. Thessal. 4. v. 11.

pote quod omnium præcipuum, & excellentissimum est; cui comparata reliqua omnia, non nisi aniles nugæ sunt & pueriles naniæ.

Secundò. Cæterùm in iis, quæ necessariò nobis explenda incumbunt, fugienda est inconsiderata quædam solertia, seu (ut vulgo dicitur) activitas ac præceptus imperus in agendo. Sunt enim nonnulli, qui dum cuidam muneri, quod vel arridet, vel urget, sese impendunt, id eo animi nisu, virium contentione, & appetentiæ pruritu faciunt, quasi ab eis tota cœli moles cum Athlante succollanda foret. Dumque omnem simul actionem uno hiatu abligurire fatagunt, ab eadem ita se absorberi sinunt, ut sui impotes, velut vortice hausti, toti sint studium, musica, lectio.

Quàm noxius hic nævus sit, sat explicari nequit. Prævenit enim omnem divinam motionem, corrumpit puram intentionem, fugat animi pacem, impedit cœlestes gratias, & dignita-

nitatem operum meritumque vel tollit omnino, vel saltem plurimum attenuat. Nam *substantia festinata* (ait Sapiens) *minuetur; quæ autem paulatim colligitur manu, hæc multiplicabitur.* (h) Quod verò pejus est, mentem ad diurnam, de qua agimus, collectionem penitus inhabilem reddit; cum omnem DEI memoriam etiam tenuem obliteret.

Pia talium hominum desideria conceptaque in meditatione proposita dissipantur, ac pereunt *sicut pulvis, turbine raptus ex area, & sicut fumus de fumario.* (i) Dumque miseri sub vitæ crepusculum à labore fessi cessabunt, etiam ii (sicut illi viri divitiarum) *illuminati mirabiliter à montibus æternis, nihil invenient in manibus suis* (l) præter *paleas*, quas Christus iudex, cum *purgabit aream suam, comburet igni.* (m)

Porro industriæ moderandi præcipitem hunc operandi modum sunt

Pars II.

M

sequen-

(h) Prov. 13. v. 11. (i) Osee. 13. v. 3.
 (l) Psal. 75. v. 5. & 6. (m) Luc. 3. v. 17.

sequentes. 1. Antequam ejus generis occupationi te accingas, prius concipe propositum, ab hoc nãvo saltem hac vice tibi cavendi; idemque tibi, quod olim Esdræ, à cœlesti Genio dici finge, scilicet: *noli festinare.* (n)

2. Dein quamprimum ac in decursu functionis à nimio æstu te abripi fenseris, imaginare tibi ab Angelo Custode minanter inclamari: *festinas inaniter;* (o) moxque paululum subsiste, bonam iterum intentionem priusque decretum, sublatis in cœlum oculis, piè renovando.

3. Quodsi nec hac arte impotens pruritus frænari, frangi que possit, manum à tabula tantisper remove, cœptum opus aliquantulum interrompe, saltem aliquot horæ minutis ab eodem cessando. Nec tibi doleat levis hæc temporis jactura; hæc enim compensabitur majori merito.

Sed

(n) 4. Esdræ, 6. v. 34. (o) 4. Esdræ, 4. v. 34.

Sed nec festinando quicquam lucraberis; nam (ut ait Ecclesiasticus) est homo laborans, & festinans; & tanto magis non abundabit. (p) Quod enim properanter fit, nunquam beneficit. Sicut enim qui festinus est pedibus, ita & qui festinus est manibus, offendit. (q) Solùm in mora consilium; qui autem agunt in consilio, (ait Salomon) reguntur sapientia. (r) Et hinc illa mulier fortis tot encomiis à Spiritu Sancto extollitur; quia operata est consilio manuum suarum, (s) id est, cum moderata, prudenti, sedata, ac nil præcipitante solertia. Hanc ergo imitare, ut & tu sapiens, & fortis audias, ac intra te collectus vivas.

Tertio. Denique nimia sollicitudo de negotiorum successu est ultimus ille hostis, qui nos in actionibus nostris vehementiùs distrahit, & à mentis solitudine arcet. Hæc enim anxietas ac futuri eventus timor sunt illæ spinæ, quæ divinam sementem, athe-

M 2

reos

(p) Eccli. 11. v. 11. (q) Prov. 19. v. 20.
 (r) Prov. 13. v. 10. (s) Prov. 31. v. 13.

reos nempe instinctus, arida mole suffocant. sunt ille *ventus urens*, qui *siccatur fructum* operis omnem. (t) sunt illa tinea, quæ mordaci cura vitæ filum arrodit, & functionis meritum corrumpit. Estque hoc malum etiam inter pios adeò frequens & commune, ut etiam illi non rarò cum Antiocho ingemiscere cogantur, dicendo: *recessit somnus ab oculis meis: concidi, & corruui corde præ sollicitudine.* (u)

Quantopere autem anxia hæc inquieties pacato Numini displiceat, ipse Christus in Evangelio declarat, dum ob eandem Martham reprehendit his verbis: *solicita es, & turbaris erga plurima.* (x) En! fidelem hanc animam nec operis sanctitas, nec bona voluntas, nec urgens necessitas ab hac reprehensione immunem præstare poterant; qui nostri tamen ordinarii prætextus & effugia sunt, quibus timidas has anxietates nostras palliare solemus.

Nostra

(t) Ezech. 19. v. 12. (u) 1. Mach. 6. v. 10.
 (x) Luc. 10. v. 41.

Nostra quidem opinione solùm Numinis, & aliorum cura nos angit. Interea si animi recessus, immisso cœlesti radio, penitius inspiciamus, non gloria DEI, sed nostra: non honor Ordinis, sed proprius: non iudicium Cœlitum, sed hominum adeò turbat, nosque sollicitos habet. Verùm quæcunque demum illa sit causa, quæ nos cruciat, morem geramus Christo hortanti: *nolite solliciti esse*; (y) nam *DEUS providebit*, (z) omniaque sagax ad nostrum quoque emolumentum disponet.

Itaque excussis his timoribus vanis, etiam nos cum Maria optimam partem eligamus, & i. generoso jactu in divinum Providentiæ sinum nos conjiciamus, rerumque nostrarum successum omnem eidem indifferenti fiducia committamus, *omnem sollicitudinem nostram projicientes in DEUM; quoniam ipsi cura est de nobis.* (aa) Omnipotens enim, omnium sciens, no-

M 3 stri-

(y) Matth. 6. v. 34. (z) Gen. 22. v. 8.
 (aa) 1. Petr. 5. v. 7.

strique amantissimus cum sit; sciet; poterit, & volet nobiscum hoc in negotio efficere id, quod suae majori gloriae (quae sola à nobis spectanda erit) nostraeque saluti magis congruet. Idque eò amplius agere nos convenit, cum Numinis bonitas conatum, non successum: labores, non fructus praemiare consueverit.

2. Cum potissima hujus morbi origo iudicii humani metus sit, ac infans timor illius idoli: *quid dicent homines?* horum omnium illustris contemptus efficax antidotum erit. Hunc in finem juverit attentè perlegisse, quae parte I. cap. 5. §. 4. de hac materia fusiùs pertractantur.

Hæc tria ergo obstacula, nempe nimiam negotiorum multitudinem, nimis præcipitem in iis explendis solertiam seu vulgo activitatem, & denique nimiam de eorum successu sollicitudinem si per assignatas superiùs industrias è medio sustulerimus, occupationes nostrae, fabricandæ cordis eremo,

mo, non solum nulli amplius impedi-
mento, sed potius adjumento erunt.

III. Explicandum superest ultimum, III.
idque præcipuum comparandæ soli- *Frequens*
tudinis internæ subsidium, quod est *exerciti-*
constans exercitium præsentia DEI. *um præ-*
Quam excellens id, quamque necessa- *sentiæ*
rium exstruendæ, in qua mens abdita *DE*
secum moretur, portatilis cellæ reme-
dium fit, abunde patet ex ejus de-
scriptione; est enim perennis fides &
amor præsentis DEI. Cum igitur ani-
mi collectio nil aliud sit, quam con-
tinuata & affectûs plena attentio ad
existentem in nobis immensam Numi-
nis Majestatem, evidens est, efficacius
hujus posterioris obtinendæ adjumen-
tum assignari haud posse, quam assi-
duam prioris exercitationem.

Proin si collectus, secumque habi-
tans, animus nos à variis defectibus
liberat: si præsentissimum est procu-
randæ perfectionis instrumentum: si
denique sublimium gratiarum scatu-
rigo est & terrestre quoddam cœlum,

(ut suprà ostendi) horum omnium præsentia divinae consideratio nobile fundamentum est , nutrix ac fulcimentum.

Illius exercitium , hoc ipso quòd in perenni cognitione & amore Numinis situm sit , est functio adeò sublimis , ut excellentior actio nec à Cherubinis excogitari possit ; cùm sit unica occupatio non solùm Beatorum in cœlis sed etiam Christi ; imò ipsius SS. Trinitatis , quæ *lucem inhabitans inaccessibilem* , (bb) integra æternitate sola sui contemplatione ac dilectione se felix occupabat ; & etiam posthac æternis temporibus se distinebit. In hac exercitatione omnis Cœlitum felicitas est posita ; ac etiam nostra olim beatitudo consistet. Cur ergo jam nunc incipere in terris renuamus , quod tamen perpetuò continuare in cœlis optamus ?

Vah ! probrum humanæ mentis !
 Fatemur nos ab illo Ente Supremo ve-
 lut

(bb) 1. Tim. 6. v. 16.

lut spongiam ab æquore, terram ab
 aëre, corpus ab anima ambiri, pene-
 trari, animari. Credimus, quoniam
auris zeli illius audit omnia, (cc) &
quoniam omnia videt oculus illius. (dd)
 Credimus, quod sit Dominus scrutans
 cor, & probans renes: qui dat unicuique
 juxta viam suam, & juxta fructum ad-
 inventionum suarum. (ee) Et tamen il-
 lius ita immemores vivimus, ac si nu-
 bes latibulum ejus foret, nec nostra con-
 sideraret: & quasi nihil posset facere Om-
 nipotens, ac solum per caliginem judica-
 ret. (ff)

O Superi! Ille renum testis, scruta-
 tor cordis, & lingue auditor DEUS
 (gg) coram me est, ut me consideret:
 mecum est, ut me gubernet: in me
 est, ut me animet: mecum audit, &
 videt: gustat, & sentit: loquitur, &
 agit: pro me semper laborat: de me
 nunquam non cogitat: me continuo
 intensissimè amat. Et ego vilis ver-
 miculus ejus immensæ Divinitatis om-

M 5

ni

(cc) Sap. 1. v. 10. (dd) Eccli. 23. v. 27.
 (ee) Jerem. 17. v. 10. (ff) Job. 22. v. 13.
 & seq. (gg) Sap. 1. v. 6.

ni vix non vita oblitus vivo; nec illius præsentiæ prius recordor, quam dum ejus bonitatem offendo.

O Domine! *cujus oculi hominum corda intuentur usque in absconditas partes,* (hh) ergone possibile est, ut eodem te, quo capitale inimicum, habeam loco? utpote quem obvium mihi, imò intimè & continuò præsentem, amico mentis obtutu vel respicere dedignor; & quidem eo tempore dedignor, quo debitum tibi soli amorem tuis hostibus prodigo.

O anima! templum Domini es: ejus sedes & thronus es, in quo is habitat, quiescit, residet; & tamen illius confortii pertasa extra te ipsam sponte exul vagaris. Memoria tua deberet esse fœderis arca, asservandæ ejus imagini destinata; & alvearium est tot vilibus fucis plenum, quot inanibus phantasiis spurcum. Intellectus tuus æmulari deberet candelabrum illud aureum, non nisi fovendis de cœlo lu-
mini-

(hh) Eccli. 23. v. 28.

minibus, ac divinis cogitationibus dicatum; & non nisi obliviosas DEI tenebras nutrit. Voluntas tua deberet esse altare mundissimum, non nisi cœlestibus flammis & affectuum holocaustis consecratum; & Conditoris immemor tepida friget, nec nisi pravis appetitibus ardet.

O Seraphini! *quis audivit unquam tale, aut quis vidit huic simile?* (ii) *Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui; Israël autem me non cognovit.* (ll) *Sola tu, ô ingrata anima! oblita es DEI Servatoris tui, & fortis adjutoris tui non es recordata.* (mm) *Ac time, ne vicissim etiam tui ejus misericordia obliviscatur; & sola ejus justitia tui recordetur.*

Id ergo ne fiat, omnibus diebus vitæ tuæ in mente habeto DEUM, (nn) ac in omnibus viis tuis cogita illum; nam ipse dirigit gressus tuos. (oo) *Et quidni? ah! nullum est momentum, quo ho-*
mo

(ii) Isa. 66. v. 8. (ll) Isa. 1. v. 3. (mm) Isa. 17. v. 10. (nn) Tob. 4. v. 6. (oo) Prov. 3. v. 6.

mo non utatur, vel fruatur illius bonitate. Ergo nullum pariter debet esse momentum, quo eum præsentem non habeat in memoria. (pp) ita argumentatur Ambrosius. Ergo non tam sepe respirare, quàm illius meminisse debemus. (qq) ita infert Nazianzenus. Ergo in omni actu vel cogitatu suo quisque sibi DEum adesse memoret, & omne tempus, quo de ipso non cogitat, perdidisse se computet. (rr) sic concludit Bernardus. Has proin tam legitimas conclusiones in usum deducere posthac statue.

Hunc in finem sequentes industrias tibi familiares redde. I. Sæpius interdiu elice actum fidei, Universi Dominum tibi præsentem adesse. dico fidei; nam ejus præsentia est potius credenda, quàm imaginanda; aut sub variis conceptibus vel ideis phantasiæ repræsentanda. Hæc enim plurimum fatigant, caput lædunt, vires attenuant, & ad alias occupationes nos inhabiles reddunt.

Et

(pp) Lib. de dignit. condit. hum. (qq) In orat. I. Theolog. (rr) In Spec. Monach.

Et hinc non multum probo praxin illorum, qui Christum Salvatorem nostrum modò sub forma juvenis: modò sub specie viri: nunc ut patientem: aliàs ut gloriosum sibi depingunt, & ponè adstantem, aut intra se residentem figurant. Nec adeò aridet methodus illorum, qui coeli terræque Monarcham, incomprehensumque Spiritum ut iridem aut annulum triplici colorum genere lucidum: vel ut oculum, solem, aut triangulum commentitia repræsentatione in cordis ara commorantem fingunt.

Nam præterquam quod hæc periculosa, sanitati noxia, & non rarò illusionibus (saltem in tyronibus ac minùs expertis) obnoxia sint; insuper à veritate aliena sunt. Licèt enim Christus sua, quam nobis promeruit, tum immanente, tum transeunte gratia, aliisque titulis (veluti causa in productis à se effectibus) in nobis habitet; tamen in sola Eucharistia corpore & anima coràm reapse moratur. Dei verò, materiæ cum expertis sit, corporea

porea imaginatio genuinum esse speculum nequit.

Proin simplici intellectûs assensu credamus, quod re ipsa est, quodque verum esse nos fides docet; nempe æternam Mentem illam nobis intimè præsentem adesse: unde quaque nos illa plenos ab eadem circumcingi, & ambiri: pervadi, & penetrari secundum illud Apostoli effatum: *in illo vivimus, movemur, & sumus.* (ss) Qua in re nihil opus est fingere, aut violenta consideratione sibi imaginari; sed solum simplicissimo actu attendere oportet ad id, quod in nobis esse, & agi tum ratio, tum fides demonstrant; idque eadem prorsus facilitate, qua quis amicum sibi adstare credit, quem de nocte in tenebris sibi loquentem audit.

2. Verùm hîc gradum minimè figamus, oportet. Nam exercitium hoc præsentia divina non solum est positum in actu intellectûs, quo omnium
Condi-

(ss) Actor. 17. v. 27.

Conditorem in nobis existentem credamus; sed insuper & præcipuè consistit in actu voluntatis, quo eum in nobis habitantem amemus, nosque eidem intimè uniamus. Nam etiam damones infinitam immensitatem ubique dominantem credunt, & contremiscunt; (tt) quia verò non diligunt, hujus exercitationis fructum non percipiunt.

Proin opus præterea est, ut, quem regum Regem intellectus præsentem credit, voluntas etiam amet, per breves quidem, ardentes tamen, & raptim ejaculatas aspirationes eundem interdiu quàm frequentissimè amplectendo; exempli gratia dicendo: *Dilectus meus mihi, & ego illi! Quid mihi est in caelo, & à te quid volui super terram? Domine! quid me vis facere? Non mea, sed tua voluntas fiat; vel aliis his similibus, animæ statui respondentibus, aut triplici viæ spiritualis vitæ accommodatis affectibus utendo.*

Sancta

(tt) Jac, 2, v. 19.

Sancta ejusmodi suspiria jure comparantur cum illo *crine colli*, in quo coelestis Sponsi *cor vulneratum* fuisse legitur. (uu) Ignita enim sunt jacula & missiles sagittæ, quæ ferventi conatu evibratæ, terrenas nubes perrumpendo ad ipsum Divinitatis thronum penetrant, ac Misericordiæ viscera optato vulnere fauciant. Per hos actus perennem illam consequemur orationem, quam in Evangelio Servator noster à sequacibus exigit his verbis: *oportet semper orare, & non deficere.* (xx) Perpetua enim hæc, & desideriiis æstuans Numinis recordatio, optima, quia cor immutans, oratio est.

Præterea si emissitiis his precibus diligenter utamur, *nostra conversatio in cælis erit*: (yy) *erimus cives Sanctorum & domestici DEI*: (zz) *annumerabimur illi Electorum turmæ, qui semper vident faciem ejus, & qui portant nomen ejus in frontibus suis*; (aaa) *per quod*

(uu) Cant. 4. v. 9. (xx) Luc. 18. v. 1.
 (yy) Phil. 3. v. 20. (zz) Eph. 2. v. 20. (aaa)
 Apoc. 22. v. 4.

quod Interpretes perpetuam quandam Divinitatis memoriam, & jugem ejus præsentiam denotari autumant.

Porro horum affectuum paradigma-
ta in libris passim expressa, & à me
quoque collecta, alibi reperies; (bbb)
in quorum tamen usu sequentia erunt
observanda. 1. Missiles hi actus sint
breves, & partus non tam ingenii,
quàm cordis: non tam studii, quàm
fervoris. Optimæ, & efficacissimæ
solent esse aspirationes illæ, quas ani-
mus, supernè motus, per se ipse
concipit; etsi fortè verbis non tam
compositis, aut minùs ordinatis pro-
ferantur.

2. Eæ tamen non sint nimis multæ
& diversæ; ne mentem aut obruant,
aut distrahant. Sæpe una vel altera,
magno tamen cum ardore ac sæpius
repetita sufficiet, ut quis votorum at-
tingat metam. Hinc plurimùm pro-
derit, si materiæ examinis particula-

Pars II.

N

ris,

(bbb) In lib. cui titulus: Christianus piè mo-
riens vol. 2. adium. 14.

ris, vel concepto in meditatione proposito aptentur.

3. Dirigantur ad DEUM, non tanquam in cœli throno residentem, sed ut circum nos & intra animi penetralia commorantem. Qui per continuum hoc exercitium in divina præsentia ambulare studuerit, is brevi tempore perfectus erit. Hæc enim exercitatio *sobrietatem & prudentiam docet & justitiam & virtutem, quibus nihil utilius est in vita hominibus.* (ccc)

Itaque *considera semitas domus tua,* (ddd) & vide, an hæc observes? Expende sedulo, qua posthac solertia in praxin ea deducere velis. Ne verò quid remissiùs agas, tecum exputa, eorum consuetudinem ad acquirendam virtutem solidam adjumentum non solum summè proficuum, sed omnino necessarium esse; nam (ut scribit Beatus Laurentius Justinianus) *viro ad perfectionem currenti jugis debet esse*

esse DEI visio ac familiaris ejus allocutio. (eee)

Hæc tria obtinendæ collectionis subsidia qui rite adhibuerit, votorum brevè compos fiet. Nam cura silentii per custodiam cubiculi amovebit obstacula ejus externa : fuga occupationum nimis dissipantium arcebit impedimenta illius interna : exercitium verò præsentia DEI animam in sublime elatam, coelesti Sponso amoris vinculo intimè conjunget, eamque optato internæ solitudinis bono abunde ditabit.

(eee) Lib. 2. de compunct. & Christi, perfect.

